

Seat No	
------------	--

B.A.-I Semester-I Examination
Economics (Optional) Paper-I
Indian Economy – I: DSCECO01101
Subject Code: 240301

Time: Three Hours

Total Marks: 80

Instructions:

- 1. All Questions are Compulsory.**
- 2. All Questions carry equal marks.**
- 3. Figures to the right indicate full marks**

Q.1 A) Choose the Correct alternatives from the following.

10

- 1 According to Census 2011, which union territory has the highest population growth rate between 2001 to 2011? A) Daman and Diu B) Delhi C) Dadra and Nagar Haveli D) Puducherry
- 2 is main reason of increasing Indian population.
A) High birth rate B) Low birth rate C) Constant birth rate D) Negative birth rate
- 3 ----- is per-day calorie estimate of poverty for urban economies.
A) Less than 2400 B) Less than 2200 C) Less than 2100 D) Less than 2000
- 4 According to----- lack of effective demand is the main cause of unemployment.
A) Keynes B) Ricardo C) Smith D) Marshall
- 5 ----- is reason of economic inequality in India.
A) Government Policy B) Money lending System C) Faulty Agriculture marketing System D) All of these
- 6 ----- are the indicators of regional imbalance.
A) Per Capita net State Domestic Product B) Growth rate of State Domestic Product
C) Trends in investment and financial assistance D) All of these
- 7 In India Economic Planning was started in -----year.
A) 1951 B) 1952 C) 1947 D) 1991
- 8 ----- is the author of a book “famine and poverty”
A) Amartya sen B) Gunnar Myrdal C) Mahbub ul Haq D) Douglas W. Diamond
- 9 The proportion of world population living in India’s percentage is -----
A. 15.5% B. 12.5% C. 17.5% D. 20.5%
- 10 From ----- plan an importance given to Inclusive Growth in India.
A) Twelfth B) Eleventh C) Ninth D) Tenth

Q.1 B) Write answer in one sentence.

10

- 1 Which planning is a result of sectoral disequilibrium?

- 2 Explain the meaning of sustainable development.
- 3 What is poverty line?
- 4 When was the Nehru Employment Scheme launched?
- 5 Explain the meaning of social inequality.
- 6 What percentage of India's total population lives in Uttar Pradesh?
- 7 What is national income?
- 8 When was family planning program started in India?
- 9 According to the 2011 census, India ranks in the world in terms of population?
- 10 Who is called illiterate?

Q.2. Write short Notes (Four out of Six) .

20

- 1 Problems of Structural Changes
- 2 Demographic dividend
- 3 Causes of unemployment
- 4 MANREGA.
- 5 Nature of India's Economic and Inequality.
- 6 Nature of India's Social Inequality.

Q.3. Write short Answers (Two out of Four) .

20

- 1 Describe the Structural Changes in Indian Economy.
- 2 Explain the importance and limitation of Human development index.
- 3 Discuss the measures of poverty eradication.
- 4 State the causes of Social Inequality in India.

Q.4. Answer the following question on broad. (One out of two).

20

- 1 Explain the Causes of growth of population in India.
 - 2 What is Poverty ? Explain the causes of Poverty.
-

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1.A) खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१०

- 1 २०११ च्या जनगणनेनुसार, 2001 ते 2011 दरम्यान कोणत्या केंद्रशासित प्रदेशाचा लोकसंख्या वाढीचा दर सर्वाधिक आहे?
अ) दमण आणि दीव ब) दिल्ली क) दादरा आणि नगर हवेली ड) पुडुचेरी
- 2 भारतातील लोकसंख्या वाढीचे ----- हे प्रमुख कारण आहे.
अ) उच्च जननदर ब) कमी जननदर क) स्थिर जननदर ड) ऋणात्मक जननदर
- 3 दारिद्र्य रेषेखालील प्रति-दिवस उष्मांकचा शहरी अर्थव्यवस्थेसाठी ----- अंदाज आहे.
अ) २४०० पेक्षा कमी ब) २२०० पेक्षा कमी क) २१०० पेक्षा कमी ड) २००० पेक्षा कमी
- 4 ----- च्या मते प्रभावी मागणीचा अभाव हे बेरोजगारीचे प्रमुख कारण आहे.
अ) केन्स ब) रिकार्डो क) स्मिथ ड) मार्शल
- 5 भारतातील आर्थिक विषमतेचे कारण ----- आहे.
अ) सरकारी धोरण ब) सावकारी पद्धती क) सदोष कृषिमालविपणन पद्धती ड) वरील सर्व
- 6 विभागीय असंतुलनाचे ----- दर्शक आहेत.
अ) राज्यांतर्गत दरडोई निव्वळ उत्पादन ब) राज्यातील उत्पादनाचा वृद्धी दर क) गुंतवणूक आणि वित्तीय साहाय्याबाबतची प्रवृत्ती ड) वरील सर्व
- 7 भारतात ----- साली आर्थिक नियोजनाला सुरुवात झाली.
अ) १९५१ ब) १९५२ क) १९४७ ड) १९९१
- 8 'दुष्काळ आणि दारिद्र्य या ग्रंथाचे ----- हे लेखक आहेत.
अ) अमर्त्य सेन ब) गुन्नार मिर्डाल क) महबूब उल हक ड) डग्लस डब्लू डायमंड
- 9 जगाच्या लोकसंख्येत भारतीय लोकसंख्येचे प्रमाण ----- टक्के आहे.
अ) 15.5% ब) 12.5% क) 17.5% ड) 20.5%
- 10 भारतात ----- योजनेपासून समावेशक वृद्धीच्या उद्दिष्टास महत्व देण्यात आले.
अ) बाराव्या ब) अकराव्या क) नवव्या ड) दहाव्या

Q.1 B) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

10

- 1 कोणत्या नियोजनाचे विभागीय असमतोल हे फलित आहे?
- 2 शाश्वत विकासाचा अर्थ सांगा.
- 3 दारिद्र्य रेषा म्हणजे काय?
- 4 नेहरू रोजगार योजना केव्हा सुरू करण्यात आली?
- 5 सामाजिक विषमतेचा अर्थ सांगा.

- 6 भारताच्या एकूण लोकसंख्येपैकी किती टक्के लोकसंख्या उत्तर प्रदेशात राहते?
- 7 राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे काय?
- 8 कुटुंब नियोजन कार्यक्रम भारतात केव्हा सुरू करण्यात आला?
- 9 सन २०११ च्या जनगणनेनुसार भारताचा लोकसंख्येच्या बाबतीत जगात कितवा क्रमांक लागतो?
- 10 निरक्षर कोणास म्हणतात?

Q.2.टीपा लिहा. (सहा पैकी कोणतेही चार).

२०

- 1 संरचनात्मक बदलांच्या समस्या
- 2 लोकसंख्येचा लाभांश
- 3 बेरोजगारीची कारणे
- 4 मानारेगा
- 5 भारतातील आर्थिक विषमतेचे स्वरूप
- 6 भारतातील सामाजिक विषमतेचे स्वरूप

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही दोन) .

२०

- 1 भारतीय अर्थव्यवस्थेतील संरचनात्मक बदल विशद करा.
- 2 मानवी विकास निर्देशांकाचे महत्व आणि मर्यादा स्पष्ट करा.
- 3 दारिद्र्य निर्मूलनाच्या उपायांची चर्चा करा.
- 4 भारतातील सामाजिक विषमतेची कारणे सांगा.

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

२०

- 1 भारतातील लोकसंख्या वृद्धीची कारणे स्पष्ट करा.
- 2 दारिद्र्य म्हणजे काय? दारिद्र्याची कारणे स्पष्ट करा.

Model Answer Paper

B.A.-I Semester-I Examination
Economics (Optional) Paper-I
Indian Economy – I: DSCECO01101
Subject Code: 240301

Time: Three Hours

Total Marks: 80

Q.1.A) खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१०

1 २०११ च्या जनगणनेनुसार, 2001 ते 2011 दरम्यान कोणत्या केंद्रशासित प्रदेशाचा लोकसंख्या वाढीचा दर सर्वाधिक आहे?

अ) दमण आणि दीव ब) दिल्ली क) दादरा आणि नगर हवेली ड) पुडुचेरी

Option 4

2 भारतातील लोकसंख्या वाढीचे ----- हे प्रमुख कारण आहे.

अ) उच्च जननदर ब) कमी जननदर क) स्थिर जननदर ड) ऋणात्मक जननदर

Option 1

3 दारिद्र्य रेषेखालील प्रति-दिवस उष्मांकचा शहरी अर्थव्यवस्थेसाठी ----- अंदाज आहे.

अ) २४०० पेक्षा कमी ब) २२०० पेक्षा कमी क) २१०० पेक्षा कमी ड) २००० पेक्षा कमी

Option 3

4 ----- च्या मते प्रभावी मागणीचा अभाव हे बेरोजगारीचे प्रमुख कारण आहे.

अ) केन्स ब) रिकार्डो क) स्मिथ ड) मार्शल

Option 1

5 भारतातील आर्थिक विषमतेच कारण ----- आहे.

अ) सरकारी धोरण ब) सावकारी पद्धती क) सदोष कृषिमालविपणन पद्धती ड) वरील सर्व

Option 2

6 विभागीय असंतुलनाचे ----- दर्शक आहेत.

अ) राज्यांतर्गत दरडोई निव्वळ उत्पादन ब) राज्यातील उत्पादनाचा वृद्धी दर क) गुंतवणूक आणि वित्तीय साहाय्याबाबतची प्रवृत्ती ड) वरील सर्व

Option 4

7 भारतात ----- साली आर्थिक नियोजनाला सुरुवात झाली.

अ) १९५१ ब) १९५२ क) १९४७ ड) १९९१

Option 1

8 'दुष्काळ आणि दारिद्र्य या ग्रंथाचे ----- हे लेखक आहेत.

अ) अमर्त्य सेन ब) गुन्नार मिर्डाल क) महबूब उल हक ड) डग्लस डब्लू डायमंड

Option 1

9 जगाच्या लोकसंख्येत भारतीय लोकसंख्येचे प्रमाण ----- टक्के आहे.

अ) 15.5% ब) 12.5% क) 17.5% ड) 20.5%

Option 3

10 भारतात ----- योजनेपासून समावेशक वृद्धीच्या उद्दिष्टास महत्व देण्यात आले.

अ) बाराव्या ब) अकराव्या क) नवव्या ड) दहाव्या

Option 1

1 कोणत्या नियोजनाचे विभागीय असमतोल हे फलित आहे?

Ans:

Sectoral disequilibrium is a result of faulty industrial planning. दोषपूर्ण औद्योगिक नियोजनाचे विभागीय असमतोल हे फलित आहे.

2 शाश्वत विकासाचा अर्थ सांगा.

Ans:

Sustainable development means sustainability of satisfaction and improvement in the standard of human life. चिरकाल टिकणारे समाधान आणि मानवी जीवनाच्या दर्जात सुधारणा होणे म्हणजे शाश्वत विकास होय.

3 दारिद्र्य रेषा म्हणजे काय?

Ans:

Poverty line is the limit line of income fixed by the government. दारिद्र्य रेषा म्हणजे उत्पन्नाची शासनाने ठरविलेली मर्यादा रेषा होय.

4 नेहरू रोजगार योजना केव्हा सुरू करण्यात आली?

Ans:

Nehru Yojana was launched in the year 1989. सन 1989 मध्ये नेहरू योजना सुरू करण्यात आली.

5 सामाजिक विषमतेचा अर्थ सांगा.

Ans:

Disparity in status and development among different social groups means social inequality. भिन्न सामाजिक गटांत दर्जा व विकासाची विषमता म्हणजे सामाजिक विषमता होय.

6 भारताच्या एकूण लोकसंख्येपैकी किती टक्के लोकसंख्या उत्तर प्रदेशात राहते?

Ans:

16.2% of the total population of India resides in the state of Uttar Pradesh. भारताच्या एकूण लोकसंख्येपैकी 16.2 % लोकसंख्या ही उत्तर प्रदेश राज्यात राहते.

7 राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे काय?

Ans:

National income is the sum of money values of goods and services produced in an economy during a particular period. अर्थव्यवस्थेतील विशिष्ट कालखंडात निर्माण होणाऱ्या वस्तू आणि सेवांची पैशातील मूल्यांची बेरीज म्हणजे राष्ट्रीय उत्पन्न होय.

8 कुटुंब नियोजन कार्यक्रम भारतात केव्हा सुरू करण्यात आला?

Ans:

Family planning program was started in India in 1952. सन 1952 मध्ये भारतात कुटुंब नियोजन कार्यक्रम सुरू करण्यात आला.

9 सन २०११ च्या जनगणनेनुसार भारताचा लोकसंख्येच्या बाबतीत जगात कितीवा क्रमांक लागतो?

Ans:

According to the 2011 census, India ranks second in the world in terms of population. सन २०११ च्या जनगणनेनुसार भारताचा लोकसंख्येच्या बाबतीत जगात दुसरा क्रमांक लागतो.

10 निरक्षर कोणास म्हणतात?

Ans:

Not being able to read and write means illiterate. लिहिता वाचता न येणे म्हणजे निरक्षकता होय.

Q.2. टीपा लिहा. (सहा पैकी कोणतेही चार).

२०

1 संरचनात्मक बदलांच्या समस्या

Ans:

2 लोकसंख्येचा लाभांश

Ans:

3 बेरोजगारीची कारणे

Ans:

4 मानारेगा

Ans:

5 भारतातील आर्थिक विषमतेचे स्वरूप

Ans:

6 भारतातील सामाजिक विषमतेचे स्वरूप

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही दोन).

२०

1 भारतीय अर्थव्यवस्थेतील संरचनात्मक बदल विशद करा.

Ans:

2 मानवी विकास निर्देशांकाचे महत्व आणि मर्यादा स्पष्ट करा.

Ans:

3 दारिद्र्य निर्मूलनाच्या उपायांची चर्चा करा.

Ans:

4 भारतातील सामाजिक विषमतेची कारणे सांगा.

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक).

२०

1 भारतातील लोकसंख्या वृद्धीची कारणे स्पष्ट करा.

Ans:

2 दारिद्र्य म्हणजे काय? दारिद्र्याची कारणे स्पष्ट करा.

Ans:
